

Hírlevél

BEVEZETŐ

Kedves Olvasó!

Magánemberként sokunkat foglalkoztat a kérdés, vajon hogyan segíthetjük gyermekeink iskolai előremenetelét. A kutatót emellett az is foglalkoztatja, mit tehet a kormányzat annak érdekében, hogy például a közoktatás szabályozása a legkedvezőbb feltételeket teremtsen meg a tudás átadása és megszerzése számára. Hírlevelünk fókuszába a tanári minőséggel foglalkozó kutatások legfrissebb eredményeit helyeztük.

Kutatási beszámoló rovatunkban az adózói magatartás legújabb elméleti modelljeiről olvashatnak, műhelyeink bemutatását a pécsi székhelyű Dunántúli Tudományos Intézettel folytatjuk. Számot adunk legutóbbi vándorszemináriumunkról, legfrissebb publikációinkról, és a soron következő időszak eseményeiről, kutatóink előadásairól.

Kellemes olvasást kívánunk!

2017. III. évfolyam 1. szám

A tartalomról

Fókuszban

A tanárok szerepe a tanulók teljesítményében 1

KRTK Vándorszeminárium

Mesterséges intelligencia 5

Kutatási beszámoló

Az adózói magatartás különféle magyarázatai 6

Bemutatkozik az

RKI Dunántúli Tudományos Intézete 7

Hírek, kitüntetések 8

Könyvismertetés 8

Eseménynapló: január-április 9

Válogatás friss publikációinkból 10

Programajánló 11

FÓKUSZBAN

A tanárok szerepe a diákok teljesítményében

„Minél kisebb a férfi tanárok és a felsőfokú végzettségű, máshol dolgozó férfi munkavállalók közötti bérkülönbség, annál nagyobb a férfiak aránya az alacsonyabb és az alsóbb középszintű közoktatásban. Magyarországon az általános iskolákban oktatók 3 százaléka férfi, a fizetésük 57 százalékát éri el a felsőfokú végzettséggel rendelkező férfitársaik fizetésének. Ezzel szemben Luxemburgban az általános iskolai férfi tanárok 2 százalékkal keresnek kevesebbet, mint más felsőfokú végzettségű férfiak, és a férfi tanárok aránya 25 százalék a közoktatásban, ami az országok közötti összehasonlításban a második helyet jelenti.”
(OECD, 2016, 444. o.)

A fiúk és lányok tanulmányi „versenyében” a fejlődő országokban új folyamatoknak lehetünk szemtanúi. A lányok a tanulmányi eredményeket és a felsőoktatási továbbtanulást tekintve lekörözték fiú társaikat, míg írás-olvasás terén tovább növelték előnyüket, és még a hagyományosan „fiús” tárgyakban – matematika, természettudományok – is lefaragtak hátrányukból. Felvetődik a kérdés: mi lehet a változás oka, milyen tényezők segíthetik a lányokat ilyen hatékonyan?

A világon sok országban küzdenek azért, hogy minél értékesebb szakembereket vonzzanak és tartsanak meg a tanári pályán. A tanári fizetések növelése kézenfekvő szakpolitikai eszköz lehet, hatékonyságáról azonban megoszlanak a vélemények és a kutatási eredmények.

A Közgazdaságtudományi Intézet oktatástudományi kutatócsoportja legújabb, európai országokra vonatkozó kutatási eredményei a fenti kérdésekre keresik a választ.

Varga Júlia a tanári fizetések hatását elemezte, míg Hermann Zoltán és Alfa Diallo (Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont, REKK) azt vizsgálta, hogy számít-e a tanár neve az oktatásban.

A tanári jövedelmek (Varga, 2017)

Egy 2014-es nemzetközi, a tanári jövedelmek összehasonlításán alapuló kutatás megállapította, hogy ott, ahol a tanárok jövedelmi szintje magasabb, jobbak a tanárok kognitív képességei, azonban a tanári fizetések emelésével nem biztos, hogy sikerül kedvezőbbé tenni a tanárok összetételét. A jövedelem szintjének hatása mindenképpen függ attól, hogy milyenek a tanárok alternatív – más szakmákban elérhető – jövedelmei. A tanárok munkaerőpiacára Európa-szerte jellemző, hogy míg egyes tárgyakból túlkínálat, másokból tanárhány van. Ez abból adódik, hogy a reálszakok esetében a versengő szakmák – mérnök, informatikus – sokkal előnyösebb jövedelmeket kínálnak. A tanári szakma általános relatív alulfizettségét jól mutatja, hogy az angolszász szakirodalomban teacher wage penalty –ként hivatkoznak a jelenségre.

A tanári jövedelmek hatásaival kapcsolatos nemzeti szintű kutatásokat megnehezíti, hogy a tanárok bérezését általában mindenhol törvény szabályozza, így valódi összehasonlítást csak nemzetközi adatokon lehet végezni. Varga Júlia a tanulói teljesítmények 2003 és 2012 közötti PISA-felméréseinek európai országokra vonatkozó adatait és az OECD tanári bérekre vonatkozó statisztikáit elemezte. Fő kérdése az volt, hogy viszonylag rövid, öt éves távon a tanárok jövedelmi szintjében és szerkezetében bekövetkezett változások hogyan hatottak a matematika és természettudományok, valamint az olvasás teszteredményeire.

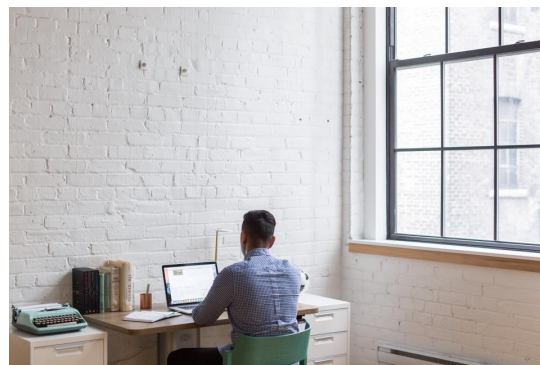
PISA-felmérés

A PISA (Programme for International Student Assessment) az OECD háromévenként megismételt nemzetközi felmérése, amellyel a világ oktatási rendszereit értékelik a 15 éves tanulók képesség- és tudástesztjei alapján. Legutóbb, 2015-ben több mint félmillió mintá képviselte a részt vevő 72 ország 28 millió 15 éves diákját. A teszt – nemzetközi megegyezés szerint – két órát vesz igénybe, és következő területek tudásszintjeit méri: természettudományok, matematika, olvasás, együttműködésen alapuló problémamegoldás, pénzügyi alapismeretek. A 2015-ös felmérés eredményeit 2016 decemberében [itt publikálták](#).

A vizsgált országok az 1999 és 2013 közötti tanári jövedelmek alakulása szempontjából igen különbözők: a tanárok jövedelme egyes helyeken – Magyarországon és Csehországban – fölfelé és lefelé is változott, máshol – Görögországban, Spanyolországban – folyamatosan csökkent, és volt ahol – Svédországban, Olaszországban – nagyjából azonos szinten maradt az egész periódusban.

A kutatás eredménye azt mutatta, hogy míg egyes készségterületeken már rövid távon, öt éven belül is kimutatható hatás, más készségterületek teljesítményét a

tanári jövedelem változása a vártnál kisebb mértékben befolyásolta. A magasabb kezdő tanári fizetés hatása a jobb matematika- és természettudományi eredményekben megmutatkozott, míg az írás-olvasási teszteredményeket nem befolyásolta. A tanári pálya további szakaszában (15 éves tanítástól a fizetési maximum eléréséig) a jövedelem változásának nem volt hatása sem a matematika- és természettudományok, sem az írás-olvasás eredményekre. Oktatáspolitikai döntéshozók számára tehát az lehet a kutatás egyik tanulsága, hogy érdemes a tanári pálya

kezdetén lévőkre és azon belül is azokra a szakokra kiemelten koncentrálni, amelyeknél a tanári pálya alternatív jövedelme magasabb, mert az adatokból az látszik, hogy minél több tanítással töltött év áll egy tanár háta mögött, annál kisebb a pályamódosítás valószínűsége.

Az adatokból további összefüggések is kirajzolódtak. A tanulók között szignifikáns, tantárgyanként eltérő nemi különbségek figyelhetők meg. Az is látható, hogy az idősebb tanulóknak jobbak az eredményei. Ismételten igazolódott, hogy minél magasabb a szülők iskolai végzettsége annál jobbak teljesít a diák az iskolában. Bevándorlóknál különbség van az első generációs és azon bevándorló tanulók között, akik már az adott országban születtek. Míg az első csoporthoz tartozók eredményei elmaradnak a honos diákokétól, addig a második csoportnál már nem jelentkezik lemaradás. Az iskolai változókat tekintve a magániskolák pozitív hatása szembetűnő, illetve a nagyobb településeken mértek jobb eredményeket. Az olvasási eredményeket pozitívan befolyásolta az iskolában tanító magas végzettségű tanárok száma, és nemcsak az olvasási, de a matematika eredményei is jobbak voltak azokban az iskolákban ahol relatíve több a lány tanul.

A tanár neve (Hermann–Diallo, 2017)

A szerzőpáros azt vizsgálta, hogy Európa országaiban befolyásolja-e a tanár neve a diákok teljesítményét, és ha igen, van-e különbség a lányok és a fiúk eredményei között?

A téma szempontjából érdemes mind a tanárok, mind a tanulók oldalról áttekinteni a nemek közötti különbségekkel foglalkozó kutatásokat. Egy 2005-ös vizsgálat azt állította, hogy a női tanítók alsóbb évfolyamos diákjai jobban teljesítenek, és ezt a nőies attitűdök – bátorítás, melegség,

otthonos atmoszféra – pozitív hatásának tulajdonítja. Egy másik kutatás hasonló eredményre jutott. A női tanítók sikeresebbek a nyelvoktatásban és a 9–12 évfolyamos tanulók matematika-oktatásában. Sokan azzal magyarázzák ezt a jelenséget, hogy általában a férfiak számára magasabb fizetési lehetőségeket kínál a piac, így a jobb képességű férfiak kevésbé választják a tanári pályát. Mások ezzel ellentétben azt feltételezik, hogy ilyen körülmények között csak a leginkább elhivatottak, azaz a legjobbak választják – és később sem hagyják el – a tanári pályát.

Egyes kutatások középpontjában a tanárok és a diákok közötti nemi alapú interakciók állnak. Egy 2007-es – Egyesült Államokra vonatkozó – vizsgálat szerint mind a lányok, mind a fiúk teljesítményére pozitívabb hatása volt az azonos nemű tanárnak. Olyan mechanizmusokat azonosítottak, mint a példaképhasítás vagy a Pygmalion-hatás. Ez utóbbi alatt azt értik, hogy a diák nagyobb teljesítményre képes, ha a tanár vele kapcsolatos elvárásai magasabbak, és a tanárok hajlamosak a saját nemükhöz tartozókat pozitívabban megítélni. Ami a tanulói oldalon jelentkező mechanizmusokat illeti, egy női fizikatanár mellett a lány tanulók talán nagyobb valószínűséggel gondolhatják, hogy a tantárgy számárukra is hasznos lehet, illetve, hogy sikereket érhetnek el benne. Egy meglepő 2015-ös – Egyesült Királyságból származó – kutatás kimutatta, hogy függetlenül a tanár nemétől a lányok a matematikaosztályozás során pozitív megkülönböztetésben részesülnek, és egy másik 2004-es izraeli kutatás kimutatta, hogy az érettségi vizsgán a fiúkat éri negatív diszkrimináció.

Hermann Zoltán és Alfa Diallo a TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) adatbázist használta, amelybe a tanulói eredmények standardizált formában kerülnek be. A szerzők a kutatás során diákok szerinti fixhatás-modelleket alkalmaztak, azaz egy adott diák különböző tantárgyakban mutatott teljesítményét vetették össze a tanár neme szerint. Megnézték például, hogy a diák jobb eredményt ér-e el fizikából, mint matematikából, ha a fizikatanár nő, a matematikatanár pedig férfi.

Hús európai országra vonatkozóan hasonlították össze az egyéni teszteredményeket a 2003-as, a 2007-es és 2011-es adatfelvételek alapján. Annak érdekében, hogy hasonló oktatási rendszereket vethessenek össze, szétválasztották a nyugati és a kelet-európai országokat. Ezáltal arra a kérdésre is választ kaphattak, hogy e két régióban azonosan hat-e a tanár neme, vagy sem.

A táblázat (*következő old.*) megmutatja a 8 nyugat és 12 kelet-közép-európai országot. A két régió között fontos különbségek vannak. Először is a kelet-közép-európai országokban a természettudományokat több tantárgy keretén belül tanítják. Nyugat-Európában ez csak Belgiumban, Finnországban és Hollandiában van így, míg Norvégiában, Spanyolországban és Skóciában egy tantárgy keretében oktatják, Svédországban és Angliában vegyes rendszer működik.

Az összehasonlítást megnehezítette, hogy az általános iskolákban, különösen az alsóbb osztályokban, túlnyomórészt női tanítók tanítanak. Negyedik osztályban a mintában 90 százalék volt a női tanítók aránya, ami nem engedett elegendő tanár–diák párosítási variációt. Nyolcadikosoknál ez az arány nagyjából 65 százalék, így a kutatás erre az évfolyamra koncentrált.

A táblázatból kitűnik, hogy Nyugat-Európában általában magasabb a férfi tanárok aránya matematikából és a természettudományi tantárgyakból. Míg a térség egészére nézve átlagban a tanárok majdnem fele férfi, Hollandiában (75 százalék) és Norvégiában (61 százalék), a természettudományi tantárgyakat többségében férfiak oktatják. A kelet-európai országokban a női tanárok aránya átlagosan 75 százalék, a legmagasabb Litvániában és Lettországon (85 százalék). A mutatók tantárgyanként is igen különböznek a két régióban. Kelet-európai sajátosság, hogy kémiából és a biológiából relatíve több a női oktató, míg fizikából és földrajzból a férfi tanárok aránya egy kicsit magasabb.

A TIMSS adatbázis

A Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) egy olyan nemzetközi program, amely 1995-ben indult, és minden negyedik évben gyűjt adatokat. Az adatfelvétel során felméri a negyedik és nyolcadik évfolyamosok matematika- és természettudományi ismereteit, két lépcsőfokos mintavételt alkalmazva. Első lépcsőben minden országban a tanulói létszámok alapján kiválasztják az iskolákat, s ezt követően pedig a részt vevő osztályokat. Az adatsor minden hulláma nagyjából 20 országból tartalmaz adatokat. Az országok nagy többsége Kelet-Közép-Európából, Skandináviából, Ázsiából és Egyesült Államokból kerül ki. Az adatbázis nagy hátránya, hogy a részt vevő országok minden hullámban különböznek, ám számos előnye is van. Elsőként, hogy a tanulói eredményeket standardizált keretben mérik. A teszteredmények függetlenek az adott iskola tanáraitól és mérési folyamataitól. Így kiküszöbölhető az osztályozások torzításai. Másodsor, a tanulót minden egyes mért tantárgy esetében a tanárhoz lehet párosítani. Harmadsor, a minta nagysága a tanár–diák–iskola variánsok széles választékát kínálja. Végül, sok országban a nyolcadik osztályosok négy különböző tantárgy keretében tanulják a természettudományokat: fizika, kémia, biológia és földrajz, és a tanulói eredményeket az adatbázis tantárgyanként külön-külön is tartalmazza.

A nyugat-európai országokban kiegyensúlyozottabb adatokat látunk, és a tantárgyanként nem rajzolódnak ki a kelet-európaihoz hasonló mintázatok.

A tanulmány legfőbb következtetése, hogy összességében mind a nyugat-, mind a kelet-európai országokban a női tanárok diákjai jobban teljesítenek, mint a férfiaké, és e pozitív hatás a lánytanulóknál erőteljesebb. A nyugat-európai országokban a diákokkal azonos nemű tanár pozitív hatása is kimutatható. A nőitanár-hatás azonban egy kivétellel (Anglia) mindenhol erősebb volt, mint az azonosnem-hatás. Angliában jelentősebbnek mutatkozott az azonos nem hatása.

A tanár nemének befolyása azonban országonként eltérő. Egyes országokban viszonylag erős, míg máshol nem kimutatható, valamint diákcsoportonként is különbözik. A női tanárok pozitív hatása a rosszabb tanulók és a migráns diákok esetében mutatkozik meg a legerőteljesebben.

Hivatkozások

OECD (2016): *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris

Diallo, Alfa–Hermann Zoltán (2017): *Does teacher gender matter in Europe? Evidence from TIMSS data BWP*, 2017/1.

Varga Júlia (2017): *The Effects of Policies Concerning Teachers' Wages on Students' Performance. BWP*, 2017/1.

Női tanárok aránya tantárgyanként

(tanított diákok számával súlyozva)

Országok/Tantárgyak	Matematika	Fizika	Biológia	Kémia	Földrajz	Természettudomány
Nyugat-Európa						
Belgium, Flamand Közösség	0,750	0,651	0,688		0,688	
Baszkföld, Spanyolország	0,619					0,629
Anglia	0,529	0,181	0,862	0,573		0,522
Finnország	0,509	0,527	0,704	0,553	0,726	
Hollandia	0,319	0,161	0,356	0,161	0,277	
Norvégia	0,384					0,398
Skócia	0,553					0,493
Svédország	0,504	0,381	0,584	0,559		0,512
Kelet-Európa						
Bulgária	0,869	0,824	0,866	0,902	0,710	
Bosznia-Hercegovina	0,572	0,564	0,645	0,702	0,552	
Cseh Köztársaság	0,788	0,538	0,812	0,832	0,644	
Észtország	0,896	0,575	0,892	0,866	0,851	
Magyarország	0,826	0,683	0,773	0,843	0,655	
Litvánia	0,932	0,685	0,916	0,936	0,806	
Lettország	0,920	0,634	0,938	0,896		
Macedónia	0,641	0,625	0,630	0,665	0,454	
Románia	0,571	0,717	0,830	0,838	0,622	
Szerbia	0,596	0,622	0,788	0,779	0,656	
Szlovák Köztársaság	0,787	0,693	0,851	0,829	0,781	
Szlovénia	0,823	0,574	0,908	0,921	0,773	

KRTK VÁNDORSZEMINÁRIUM 2. SZOROZAT

Mesterséges intelligencia

Lőrincz András

fizikus, oktató az
ELTE Informatikai Karán,
a Neurális Információ-
feldolgozási Csoport kutatója
[egyéni honlap](#)

A KRTK vándorszemináriumát eddig négy alkalommal azzal a céllal rendeztük meg, hogy egy adott – mindhárom intézet számára releváns – téma kapcsán (felzárkózás, újraiparosítás, társadalmi egyenlőtlenségek, migráció) a KRTK heterogén kutatóközössége megismerhesse egymás eltérő megközelítési módját, szemléletét. Ebben az évben a rendezvénysorozat célja megváltozott, az előadókat nem a három intézet egyikéből fogjuk kiválasztani, hanem olyan külső előadókat hívunk meg, akik a közgazdászok és a regionális kutatók számára határterületet vagy közös módszertani háttérrel jelentő tudományterületeken dolgoznak.

A Vándorszeminárium idei első vendége Lőrincz András fizikus volt, aki *Áttörés a mesterséges intelligenciában, kitekintés a Big Data és a hálózatok elemzésének lehetőségeire* címmel tartott előadást.

Rutinfeladatok és intelligens megoldások

Azt könnyű belátni, hogy az algoritmizálható, ismétlődő, nagy tömegű unalmas feladatok megoldására a számítógép alkalmas. Vannak ugyanakkor másféle, emberi intelligenciát, kreativitást, egyedi megoldást igénylő feladatok, amelyekről hajlamosak voltunk azt gondolni, hogy ezzel a gép már nem tud megbirkózni. A mesterséges intelligencia kutatásának elmúlt hetven éve tulajdonképpen ez utóbbi halmazból söpör be egyre többet a „gép is tudja” sőt, akkor már rögtön „a gép jobban tudja” kategóriába.

Mi is az intelligencia? – tette föl a kérdést az előadó. Meglévő ismereteink felhasználásának képessége, valamilyen új, eddig nem látott probléma megoldására. Az emberiség húszezer év alatt felhalmozott tudása lényegében húsz év alatt átadható egy gyermeknek: azaz a meglévő tudás jól tömöríthető. Mitől válik ez a tudásanyag mozgósíthatóvá?

Az előadó a fogalomalkotásra, elvont fogalmak kialakítási képességére irányította a figyelmet. Általánosításra, elvonatkoztatásra, elemekre bontásra, a szempontunkból lényegtelen dolgok kiszűrésére van szükségünk ahhoz, hogy akár olyan fogalmakat, mint a láb vagy a gyümölcs megalkossunk, értelmezzünk, magunkévá tegyünk. A fogalom megalkotása igényel kreativitást; ha viszont a fogalom létrejött, annak elmagyarázása, másokkal közös fogalomként tétele egyszerűbb: ezért és e fogalmakon keresztül lehet az elmúlt idők tételes tudását ma könnyen, tömörítve átadni.

Fogalomalkotás, megértés

A felmerülő kérdés, hogy képes-e és hogyan képes a gép a fogalomalkotásra. Ha a fogalomképzés kategorizálás, akkor ez matematikai megközelítésben úgy fogható fel, mint egyfelől dimenziócsökkentés (nagy számú jellemzőből a cél szempontjából lényegesek kiszűrése), másfelől koordináta-transzformáció (a fennmaradó dimenziók beforgatása olyan irányba, ami kapcsolódik a meglévő tudáshoz). A neuronháló segítségével az ilyen műveletsorok algoritmizálhatóvá válnak (a sorba rendezett szűrőrétegek különböző tulajdonságokra szűrnek).

Az előadó bemutatott néhány csapdát is, amelybe a kifejlesztett képfelismerő algoritmusok hajlamosak „belesétálni”, és amiből a háttérben lévő környezet (kontextus) egyre mélyebb megismerésével lehet csak kijutni. Ez az emberre is igaz: aki még nem látott poharat, az a kétdimenziós képen az ellipszis alakú peremből nem fog rájönni, hogy egy hengeres formáról van szó. A gépnek (is) az a feladata, hogy nagy számú új információ segítségével és újabb kategóriák képzésével megtanulja, hogy milyen további, eddig nem megkülönböztetett helyzeteket kell még számításba vennie.

Míg a szöveges, nyelvi fogalomalkotásban az ember elég messzire jutott, amit a gép nehezen követ (lásd a fordítóprogramok nehézségeit), addig a testbeszédünk vagy arcfelismerésünk egyáltalán nem ilyen tudatos, legtöbbször számára nincs elemi egységekre bontva. Itt nagy esélye van annak, hogy a gépek gyorsan elének kerüljenek.

Az érdekes és tanulságos előadást élénk beszélgetés zárta, ami főként a hallottak értelmezésére és természetesen a mesterséges intelligencia veszélyeire, a „gépek uralma” kérdéskörére is kiterjedt.

Az összefoglalót *Fleischer Tamás* készítette. Az előadás diái [itt](#) találhatóak.

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ

Az adózási magatartás különféle magyarázatai

A szigor és a bizalom dinamikája

Semjén András írása

Amikor több mint másfél évtizede, 2001-ben megjelent Szántó Zoltán és Tóth István János *A rejtett gazdaság és az ellene való fellépés tényezői* című szakirodalmi össze-foglalója, még igaznak tűnt, hogy az adózási magatartást általában a kockázat melletti egyéni adózási döntés úgynevezett klasszikus – a bünelkövetés beckeri köz-gazdasági magyarázatára épülő – modelljének segítségével

magyarázzák.

Az utóbbi időben azonban mind nagyobb teret kapnak az adózási magatartás realiztikusabb, a pszichológiai jellemzőket inkább figyelembe vevő, alternatív megközelítései a nemzetközi szakirodalomban. Sőt, már az újabb hazai vizsgálatok is mindinkább más magyarázatokat keresnek – ennek igazolására elég itt talán csak Bartha Attila és Boda Zsolt *Adómorál, bizalom és kényszerek – adózási motivációk Magyarországon korrupciós botrányok idején* című 2016-os cikkére utalnom.

Mindezt érthetővé teszi, hogy a klasszikus Allingham–Sandmo-modell által inspirált nagyszámú empirikus vizsgálat eredményei meglehetősen ellentmondásosak. Az ellenőrzési valószínűség és a jogkövető adózási magatartás között feltételezett pozitív kapcsolat empirikusan ugyan általában alátámasztható, bizonyos mértékig a büntetések elrettentő erejét is igazolták az empirikus vizsgálatok, de a klasszikus megközelítés érvényessége már erősen kérdéses a jövedelem nagyságának adózási jogkövetésre gyakorolt hatása, valamint az adókulcsok, illetve a progresszivitás hatása tekintetében is.

Mint arra sokan rámutattak, a klasszikus modell verifikációjának ellentmondásos eredményei háttérben fontos kihagyott változók állhatnak. Ez indokoltá tette, hogy egy újabb magyar nyelvű szakirodalmi összefoglaló készüljön, ami bemutatja a téma nemzetközi irodalmában az elmúlt időszakban előtérbe került újabb paradigmákat, alternatív megközelítéseket. Bár a realiztikusabb leírást lehetővé tevő sokváltozós modellek könnyen túl bonyolulttá, analitikusan szinte kezelhetlenné válhatnak, az újabb megközelítések térnyerését megkönnyítette,

hogy az ágensalapú szimulációs modellezés alkalmas eszközt kínál az ilyen bonyolult problémák vizsgálatához.

Az úgynevezett hozzájárulási dilemma által meghatározott adózási viselkedés paradigmája háttérben az a felismerés húzódik meg, hogy az egyének döntéseik során nem elszigeteltek, viselkedésükre (a potyázás vagy a kooperatív viselkedés választására) kihat a többiek iránti bizalom megléte vagy hiánya. Az adózási heterogenitás fontosságának felismerése egyfelől arra vezethető vissza, hogy az adózók különböző csoportjainak nagyon eltérő a hozzájárulása az adócsaláshoz és az egyéni adótervezéshez; másfelől az adócsalási lehetőségek eltéréseitől függetlenül sem helyes egységes, azonos célüggyvényű masszának tekinteni az adózókat, tekintet nélkül társadalmi háttérükre, neveltetésükre, tapasztalataikra és morális alapállásukra. Egy további új megközelítés a *kölcsönösség* (reciprocitás) normájából kiinduló implicit pszichológiai szerződés paradigmája. Ez már nemcsak az adózók egymás közötti viszonyait, de a kormányzat és az adózók kapcsolatát is bevonja az adózási magatartás magyarázatába, és nagy szerepet tulajdonít a hatalom (kényszer) és a bizalom közti dinamikának is az adózási magatartás formálódása során. Képviselői felismerik, hogy a kormányzat és az adózók közti kapcsolat jellege nagyban befolyásolja az adózással kapcsolatos társadalmi normákat, és hogy az egyik fél elkötelezettségének fenntartása a másik fél részéről is jelentős elkötelezettséget igényel. A pszichológiai szerződés paradigmája a korszerű adópolitikát, adóhatósági munkát nagyban befolyásoló következtetése, hogy az adózók együttműködésre irányuló belső motivációjának megléte esetén a külső adóhatósági ösztönzők (hatósági szigor, büntetések) gyakran a klasszikus modell értelmében elvárt reakcióval ellentétes hatásúak lehetnek.

Az utóbbi időben a legszélesebb körben elterjedté váló úgynevezett *csúszós lejtő paradigma* mintegy integrálja az adózási jogkövetés gazdasági és pszichológiai szempontú magyarázatait. Alapfeltevése szerint az adózási magatartást alapvetően két tényező: a hatóságok iránti bizalom és a hatóságok ereje (illetve az ettől az erőttől való félelem) befolyásolja. Ha az adóalanyok alapvetően a lebukástól és a büntetéstől való félelmük hatására lesznek jogkövető magatartásúak, akkor kikényszerített jogkövetés érvényesül; ha viszont azért tartják magukat az adózási szabályokhoz, mert belső kötelességüknek érzik, hogy hozzájáruljanak a közszolgáltatások finanszírozásához, akkor az adózók és hatóság közötti önkéntes együttműködésről beszélhetünk. Mind a fejlett, mind pedig a fejlődő, illetve felzárkózó országokra rövid idő alatt számos empirikus vizsgálat is igazolta e paradigma magyarázó erejét.

Azon túl, hogy az adózási magatartás magyarázatára irányuló, a kutatás alapján megjelent cikkben részletesebben ismertetett újabb kutatások elméletileg izgalmasak, és számos országban ma már az adóhivatali gyakorlatban is érvényesülő következtetésekhez vezettek – a bizalom jelentőségének, illetve a szigor és a bizalom dinamikájának felismerésén keresztül –, ennek az irodalomnak az eredményei általánosabb közpolitikai szempontból is fontos tanulságokat tartogatnak. Rámutathatnak ugyanis arra, hogy a kormányzat által biztosított közjavak mennyisége és minősége, a közszolgáltatások színvonala, a kormányzat munkájával való elégedettség (vagy éppen a korrupt kormányzattal való elégedetlenség) nagyban visszahatnak az ezek finanszírozását lehetővé tevő adóbevételek beszedésének társadalmi költségeire.

Hivatkozások

Allingham, M.–Sandmo, A. [1972]: Income tax evasion. A theoretical analysis. *Journal of Public Economics*, Vol. 1. No. 3–4. 323–338. o.

Bartha Attila–Boda Zsolt: Adómorál, bizalom és kényszerek – adózási motivációk Magyarországon korrupciós botrányok idején. *Közgazdasági Szemle*, 63. évf. 2016. október, 1021–1045. o.

Semjén András: Az adózási magatartás különféle magyarázatai, *Közgazdasági Szemle*, 64. évf. 2017. február, 140–184. o.

Szántó Zoltán–Tóth István János: A rejtett gazdaság és az ellene való fellépés tényezői. *Közgazdasági Szemle*, 58. évf. 2001. március, 203–218. o.

BEMUTAKOZIK AZ

RKI Dunántúli Tudományos Intézete

A **Dunántúli Tudományos Intézetet** (DTI) 1943-ban hívta életre *Szinyei Merse Jenő*, az akkori Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium történész végzettségű vezetője. Az Intézet 1943. április 20-án az egyetem keretén belül kezdte meg működését. Egy ideiglenes, bérelt helyszínt követően (Pécs, Lánca utca 22.), 1946 körül került jelenlegi helyére, a Matessa-árvaházba.

Az Intézet, amely nemcsak a Dunántúl számára, hanem jórészt a Dunántúl erejéből, az akkori társadalmi elit anyagi támogatásából jött létre, első igazgatója *Szabó Pál Zoltán* lett.

A Magyar Tudományos Akadémia az 1950-es években történő átszervezése előtt csak néhány intézettel rendelkezett. Az átalakulás során az MTA fokozatosan kezdte átvenni a kutatóintézeteket, de a Dunántúli Tudományos Intézet még nem tartozott hozzá. Többéves egyeztetés és vizsgálódás során megállapították, hogy az Akadémia tudományos terveibe jól beilleszthető egy *regionális jellegű*, az egyes régiókat különféle megközelítésben kutató intézet. Ezért 1955. január 1-én a Magyar Tudományos Akadémia átvette az intézetet, és saját intézetei közé sorolta.

A Dunántúli Tudományos Intézet történetének során több tudományos kutatási korszakon ment keresztül. Az első időszakot a kultúrföldrajzi, történeti, helytörténeti jellegű kutatások jellemezték. Az akadémiai intézetté válástól az

1970-es évekig a társadalomtudományi kutatások mellett természettudományi kutatások is előtérbe kerültek. Olyan neves kutatók fémjelzték ezt az időszakot, mint *Lovász György* vagy *Andrásházy Bertalan*. Az 1970-es évek elejétől 1984-ig tartó időszakban *Bihari Ottó* vezetése idején sor került az intézet teljes infrastrukturális megújulására és alapvető kutatási profilbővítésére. A DTI a magyar területfejlesztési kutatások egyik jelentős elméleti műhelyévé vált. Az interdiszciplináris kutatási célnak megfelelően a dunántúli intézet kutatói összetétele a korábbiakhoz képest számottevően kiszélesedett, lényegesen megnőtt a közgazdasági, a jogi, politológiai kutatások súlya. A „hagyományos” földrajzi és történeti kutatások megmaradtak, de sok tekintetben már áttételesen, illetve integrálódva jelentek meg.

Az MTA Regionális Kutatások Központjának (RKK) létrehozása 1984-ben *Enyedi György* közgazdász-geográfus akadémikus vezetésével, lényeges szervezeti változásokat hozott a DTI életében, amely ekkor már egy országos hálózat részévé s egyben székhelyévé vált. Ezen országos hálózat megszerveződése sokkal hatékonyabbá tette a kutatásokat, a DTI profilját különösen a regionális politika formálását szolgáló kutatások jelentették. A „keleti” kapcsolatok megtartása mellett gyorsuló ütemben fejlődtek a „nyugati” kapcsolatok is, időben lényegesen megelőzve a politikai rendszerváltást. A kapcsolatok többszínűségéből mind az intézet, mind pedig a magyar területi tudomány profitált, hiszen a nemzetközi együttműködésben folytatott kutatások nagymértékben hozzájárultak az európai regionális politika alapelveinek, intézményeinek hazai adaptációjához.

Illés Iván főigazgatóságát követően Horváth Gyula RKK főigazgatóvá történt kinevezése után, 1997-től 2013-ig Pálné Kovács Ilona, jogász, politológus töltötte be a DTI igazgatói funkcióját. A DTI tudományos kutatási profiljában az RKK-n belül – országosan és nemzetközi szinten is – elsősorban a regionális politika modelljei, intézmény- és eszközrendszere vonatkozásában markáns szerepet kapott, a dél-dunántúli fejlesztéspolitikai szereplők tervezési tevékenységének szakmai segítése mellett.

2012-ben újabb fordulat következett be az intézet életében. Az MTA döntése értelmében az RKK, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetével és az MTA Világgazdasági Kutatóintézetével egyesülésével létrejött az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpontja (KRTK). A szervezeti integráció érintette a Dunántúli Tudományos Intézet helyzetét is. Az irányítási szintek növekedésével elveszítette intézeti státusát. Az integráció ugyan konfliktusokkal járt, de nem érintette a kutatások önállóságát. 2013-tól 2016 végéig Mezei Cecília, közgazdász, a helyi gazdaságfejlesztés neves szakértője vezette a pécsi egységet.

A Dunántúli Tudományos Intézet sok tekintetben egyedi. Tevékenysége, kutatási irányai rendkívül szerteágazók. Dolgoztak, illetve még ma is tevékenykednek itt földrajztudósok, éghajlatkutatók, közgazdászok, jogászok, szociológusok, környezettudósok, politológusok, néprajztudósok, történészek, nyelvészek, agrárkutatók egyaránt. Ezek a kutatások az intézet keretein belül is megtartották önállóságukat, saját arculatukat, minden intézeti szakember szabadon művelhette saját kutatási témáját. E differenciálódási folyamat mellett azonban jelentkezett egy integrálódási folyamat is. Több, eddig önálló tudomány közt az elválasztó határok kezdtek elmosódni.

Hogy az oksági kapcsolatokat teljesebben, egzaktabban meg lehessen állapítani, a tudományok kezdtek egymással együttműködni és szövetkezni. A tudományoknak egyes problémák vizsgálata közben kialakuló együttműködése, komplexitása korunk tudományfejlődésének a specializálódás mellett a másik fő jellemvonása. Forrás és bővebb ismertető [itt található](#).

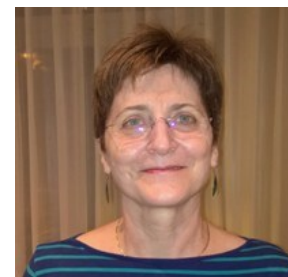
A DTI kutatói

Balogh Péter, Bodor Ákos, Egyed Ildikó, Erdősi Ferenc, Fabók Márton, Faragó László, Finta István, Fodor István, Gál Zoltán, Grünhut Zoltán, Hajdú Zoltán, Horeczki Réka, Illés Iván, Kovács Sándor Zsolt, Lakócai Csaba, Lux Gábor, Márkusné Zsibók Zsuzsanna, Mezei Cecília, Oppe Orsolya, Páger Balázs, Pálné Kovács Ilona, Pámer Zoltán, Póla Péter, Rác Szilárd, Suvák Andrea, Varjú Viktor (osztályvezető)

HÍREK, KITÜNTETÉSEK

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje Timár Juditnak

Nemzeti ünnepünk alkalmából Timár Juditnak a település- és társadalomföldrajz területén végzett sokrétű, nemzetközi szinten is nagyra becsült tudományos kutatómunkája, valamint aktív szakmai közéleti és szakértői tevékenysége elismeréseként a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést adományozták.

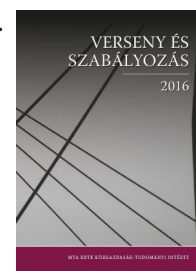

KÖNYVISMERTETÉS

Verseny és szabályozás, 2016.

Valentiny Pál— Kiss Ferenc László — Nagy Csongor István (szerk.): Verseny és szabályozás, 2016. Budapest: MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2016. 285 p.

Az MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézetének verseny- és ágazati szabályozás kérdéskörével foglalkozó kilencedik évkönyvében elemezzük a vállalati érdekek megjelenését a versenyszabályozásban, bemutatjuk a túlzó árázással összefüggő vitákat, valamint a malomipar példáján a piasserkezteteket vizsgáló modellek közötti választást. Részletesen foglalkozunk a hazai szélessávú mobilinternet elterjedésének akadályaiival és az Északi Áramlat gázvezeték kibővítésének hatásaival. Az évkönyvet hazai és külföldi szakbibliográfia zárja. A kiadvány elkészítését a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központ támogatta.

ESEMÉNYNAPLÓ

2017. JANUÁR—ÁPRILIS

Szemináriumi előadások

Rendszeres budapesti programok
 Economics with policy seminar series
 KTI szemináriumsorozat
 VGI Beszélgetések a világgazdaságról
 VGI Vendégház
Rendszeres vidéki programok
 DTO szemináriumok, Pécs
 Smart City rendezvénysorozat, Győr

Közgazdaság-tudományi Intézet, Budapest
KTI szemináriumok

Balázs Reizer: Frontloading the Unemployment Benefit: An Empirical Assessment

Baksa Dániel: Kamatprémium és gazdasági növekedés: a Visegrád országok

Andrea Weber (Vienna University of Economics and Business, CEPR and IZA Bonn): The Effects of the Early Retirement Age on Retirement Decisions

Simonovits András: Csebisev algebrai egyenlőtlensége és két nyugdíjgazdasági alkalmazása

Fritz Schiltz (Leuven Economics of Education Research): Do parents respond to school inspection reports? A quasi-experimental study.

Holtzer Péter: Egy kvázi-önkéntes (auto-enrolment) nyugdíj-megtakarítási rendszer magyarországi bevezetési lehetőségeiről

Joris Ghysels (TIER, Maastricht University, the Netherlands): The effect of summer schools on grade retention in Dutch secondary education: A regression discontinuity approach

Laki Mihály: Két történet: a gyógyszerárak piaca 2010 után - Esettanulmány

Kristof De Witte (Maastricht University): Strategic Public Policy, Migration and Sorting around Population Thresholds

Bakó Tamás: Az erőforrás-allokáció szerepe a politikai átmenetekben

Regionális Kutatások Intézete, DTO Pécs
DTO szemináriumok

Faragó László: TÉRI LÉT – Társadalomtér-elméleti alapvetések

Fabók Márton: Once in a lifetime opportunity?
 Egy brit atomerőmű megaberuházás és a többszintű kormányzás átalakulása

Világgazdasági Intézet, Budapest

Csütörtöki beszélgetések a világgazdaságról

Szigetvári Tamás: Törökország: Európai integráció vagy „Keleti nyitás”

Naszáros Zsófia: Német érdekek és szerepvállalás a görög válság kezelésében

Szanyi Miklós: Foglyul ejtett állam, foglyul ejtett gazdaság

Somai Miklós: Az állam szerepe a francia gazdaságban

Vendégház

Törzsök Erika – Majoros András (Civitas Europica Centralis Alapítvány): Európai területi társulások lehetőségei a magyar határtérségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatásában az elmúlt 10 évben

Xabier Arrizabalo Montoro (University of Complutense, Madrid): Economic, Social and Political Situation in Latin-America

Dr. Gelei Andrea (Corvinus Egyetem, Logisztika és Ellátási Menedzsment Tanszék): Hálózati struktúrák a globális gazdaságban

Economics with policy KRTK szeminárium sorozat

Jan Falkowski (Faculty of Economic Sciences - University of Warsaw): Do political and economic inequalities go together? Mayor's turnover, elite families and the distribution of public support to agricultural producers.

Bogdan J. Góralczyk (Director of the Centre for Europe, University of Warsaw): Europe in China's New Strategy

Paloma Lopez-Garcia (European Central Bank): Is corruption efficiency-enhancing? A case study of nine Central and Eastern European countries

Rendezvényeink

február 15. Kecskemét, Ökoszisztéma-szolgáltatások és klímaadaptáció multidiszciplináris megközelítésben, az Alföldi Tudományos Osztály workshopja

február 22. Budapest, Verseny és Szabályozás 2016, könyvbemutató

február 27. Budapest, Lórinz András: Áttörés a mesterséges intelligenciában, kitekintés big data és hálózatok elemzésének lehetőségeire, MTA KRTK Vándorszeminárium 2.0

március 1. Győr, Dr. Mari László: Ojos del Salado – expedíció a Föld legmagasabb vulkánján, Magyar Földrajzi Társaság Kisalföldi Osztálya és az RKI Nyugat-magyarországi Tudományos Osztálya ismeretterjesztő előadása

március 13. Bécs, *The impact of international migration on the Hungarian labour market*, a WIIW és a KTI közös konferenciája

március 20. Győr, Helyi Kutatási és Innovációs Partnerség *nyitó workshop*

március 22. Győr, Varjú Viktor: A klíma változik. És mi alkalmazkodunk?— Egy magyarországi reprezentatív felmérés eredményeinek térbeli különbségei, Magyar Földrajzi Társaság Kisalföldi Osztálya és az RKI Nyugat-magyarországi Tudományos Osztálya ismeretterjesztő előadása

április 26. Győr, Dr. Pap Norbert :Szulejmán szultán sírjának felfedezése Szigetváron, Magyar Földrajzi Társaság Kisalföldi Osztálya és az RKI Nyugat-magyarországi Tudományos Osztálya ismeretterjesztő előadása

FRISS PUBLIKÁCIÓK

Válogatás

Könyvek

Dombi G., [Horváth Á.](#), Kabai G., Fodor-Kun E., Oláh M., Sápi Z., Szabó P., Tóth B. I.: A területi tőke és magyarországi dimenziói. Balatonfűzfő: Nyilvánosságért és Civil Társadalomért Alapítvány (NyíCiTa), 2017.

Lux G.: [Újraiparosodás Közép-Európában](#). Budapest; Pécs: Dialóg Campus Kiadó, 2017. 327 p. (Studia Regionum; Dialóg Campus Szakkönyvek)

Pintér I. (szerk.), Karsai J. (lekt.): Magyar kockázati- és Magántőke Egyesület 25 éves jubileumi évkönyve 2016. [Budapest]: Magyar Kockázati és Magántőke Egyesület, 2016.

Valentiny P., Kiss F. L., Nagy Cs. I. (szerk.): [Verseny és szabályozás, 2016](#). Budapest: MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2016. 285 p.

Könyvfejezet

Antal-Pomázi K.: [Vállalati érdek a versenyszabályozásban](#). In: Valentiny P., Kiss F. L., Nagy Cs. I. (szerk.): [Verseny és szabályozás, 2016](#). Budapest: MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2016. p. 13-32.

Artner A.: [Inequalities of accumulation: the case of Central and Eastern Europe](#). In: Szent-Iványi B. (szerk.): [Foreign direct investment in Central and Eastern Europe: post-crisis perspectives](#). (Studies in economic transition) Basingstoke; London; New York: Palgrave, 2017. p. 151–169.

Bálint É.: [Válogatott bibliográfia, 2015](#). In: Valentiny P., Kiss F. L., Nagy Cs. I. (szerk.): [Verseny és szabályozás, 2016](#). Budapest: MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2016. p. 265–281.

Darvas Zs.: [EU economic governance: Euro area periphery lessons for Central and Eastern European countries](#). In: M. Belka, E. Nowotny, P. Samecki, D. Ritzberger-Grünwald (eds.): [Boosting European competitiveness: The role of CEE countries](#). Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2016. p. 75–85.

Deák A.: Captured by power: the expansion of the Paks nuclear power plant. In: B. Magyar and J. Vásárhelyi (eds.): [Twenty-five side of a post-communist mafia state](#). [Budapest]: CEU Press, 2017. p. 323–344.

Fazekas M., [Tóth I. J.](#): [Corruption in EU Funds? Europe-wide evidence of the corruption effect of EU-funded public contracting](#). In: J. Bachtler, P. Berkowitz, S. Hardy, T. Muravska (eds.): [EU Cohesion Policy: Reassessing Performance and Direction](#). London; New York: Routledge, 2017. p. 186–205.

Hardi T.: Asymmetries in the formation of the transnational borderland in the Slovak-Hungarian border region. In: Boesen, E., Schnuer, G. (szerk.): [European Borderlands: Living with Barriers and Bridges](#). London; New York: Routledge, 2017. p. 176–192. (Border Regions Series)

Major I.: Utility prices cuts and sector-specific taxes in network industries. In: B. Magyar and J. Vásárhelyi (eds.): [Twenty-five side of a post-communist mafia state](#). [Budapest]: CEU Press, 2017. p. 311–322.

Nagy E.: New Consumption Spaces and Cross-border Mobilities. In: Hall D. (szerk.): [Tourism and Geopolitics: Issues and Concepts from Central and Eastern Europe](#). Wallingford: CAB International, 2017. p. 142–157.

Simonovits A.: Paternalism in pension systems. In: Rosta M., Hámosi B. (eds.): [Constraints and driving forces in economic systems: Studies in honour of János Kornai](#). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2016. p. 137–146.

Sass M.: [Latecomers may be admitted: foreign direct investment between the CEE countries](#). In: Szent-Iványi B. (szerk.): [Foreign direct investment in Central and Eastern Europe: post-crisis perspectives](#). (Studies in economic transition) Basingstoke; London; New York: Palgrave, 2017. p. 99–126.

Szalavetz A.: [Upgrading and value capture in global value chains in Hungary: more complex than what the smile curve suggest](#). In: Szent-Iványi B. (szerk.): [Foreign direct investment in Central and Eastern Europe: post-crisis perspectives](#). (Studies in economic transition) Basingstoke; London; New York: Palgrave, 2017. p. 127–150.

Szigetvári T.: EU-Turkey relations: customs union and more...or less? In: S. Gstöhl (szerk.): [The European neighbourhood policy in a comparative perspective: models, challenges, lessons](#). Abingdon; New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2016. p. 107–124.

Valentiny P.: [Információszerzés a szabályozásban](#). In: Valentiny P., Kiss F. L., Nagy Cs. I. (szerk.): [Verseny és szabályozás, 2016](#). Budapest: MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2016. p. 97-126.

Folyóiratcikkek

Balog D., Bátyi T. L., [Csóka P.](#), Pintér M.: Properties and comparison of risk capital allocation methods. [European Journal of Operational Research](#) Vol. 259. No. 2. 2017. p. 614–625.

Baráth L., Fertő I.: Productivity and convergence in European agriculture. [Journal of Agricultural Economics](#) Vol. 68. No. 1. 2017. p. 228–248.

[Benedek Zs.](#), Balázs B.: Current status and future prospect of local food production in Hungary: A spatial analysis. [European Planning Studies](#) Vol. 24. No. 3. 2016. p. 607–624.

[Biedermann Zs.](#), Cziráj R.: Botswana és a gyémánt. [Külügyi Szemle](#) 15. évf. 4. sz. 2016. p. 52–70.

Bojnec, Š., [Fertő I.](#): Financial constraints and farm investments in Slovenia. [New Medit](#) Vol. 15. No. 4. 2016. p. 2–9.

Bojnec, Š., [Fertő I.](#): Quality upgrades of EU agri-food exports. [Journal of Agricultural Economics](#) Vol. 68. No. 1. 2017. p. 269–279.

Csanádi M.: A kínai hatalmi szerkezet és átalakulása összehasonlítva megközelítésben. [Hitelintézeti Szemle](#) 16. évf. klsz. 2017. p. 7–20.

Csonka A., [Fertő I.](#): Válság- és agglomerációs hatások a magyarországi sertéstartásban. [Közgazdasági Szemle](#) 64. évf. 2. sz. 2017. p. 105–122.

[Dudás G.](#), Boros L., Kovalcsik B., Kovalcsik T.: The visualisation of the spatiality of Airbnb in Budapest using 3-band raster representation. [Geographia Technica](#), Vol. 12. No. 1. 2017. p. 23–30.

Faragó L.: Autopoietikus (társadalmi) terek koncepciója. [Tér és Társadalom](#), 31. évf. 1. sz. 2017. p. 7–29.

Gál Z.: A magyar bankrendszer fejlődésének két évszázada: helyi bankoktól a globálisan függő bankrendszerig. [Közép-Európai Közlemények](#), 10. évf. 1. sz. (36.) 2017. p. 23–35.

Gerőcs T.: A nemzetközivé válás kihívásai a kínai fizetőeszköz szempontjából. [Hitelintézeti Szemle](#) 16. évf. klsz. 2017. p. 170–185.

Hamar A.: Termelői szervezetek a zöldség-gyümölcs ágazatban és a termelőkkel való kapcsolataik változása. [Gazdálkodás](#), 61. évf. 2017. 1. p. 27–41.

[Havas A.](#), Weber, K. M.: The 'fit' between forward-looking activities and the innovation policy governance sub-system: A framework to explore potential impacts. [Technological Forecasting and Social Change](#) Vol. 115. 2017. p. 327–337.

[Havran D.](#), Szűcs B. Á.: Árjegyzői viselkedés belső kockázatosztás mellett. [Sigma](#) 47. évf. 1–2. sz. 2016. p. 1–30.

Kovács Sz., [Lux G.](#), [Páger B.](#): A közép vállalatok szerepe a feldolgozóiparban: egy magyarországi kutatás első eredményei. [Területi Statisztika](#), 57. évf. 1. sz. 2017. p. 52–75.

Kőrösi I.: Az 1929–33-as világgazdasági válság és a jelenlegi globális világproblémák. [Tőke, Piac, Gazdaság](#) 2. évf. 4. sz. 2016. p. 13–14.

Lackó M.: Disparities in mortality rates of working-age population in Eastern, Central and Western Europe: a comparative quantitative analysis. [Danube: Law and Economics Review](#) Vol. 7. No. 4. 2016. p. 193–213.

Laki M.: Két történet: a gyógyszerárak piaca 2010 után: Esettanulmány. [Külgazdaság](#) 61. évf. 1–2. sz. 2017. p. 80–103.

Lux G.: A külföldi működő tőke által vezérelt iparfejlődési modell és határai Közép-Európában. [Tér és Társadalom](#), 31. évf. 1. sz. 2017. p. 30–52.

Makó Á., Hajdu M., [Tóth István J.](#): Szakiskolák, oktatás, szegénység: egy interjú kutatás eredményei. [Esély](#) 27. évf. 6. sz. 2016. p. 39–69.

[Nemes G.](#), Augustyn, A. M.: Towards inclusive innovation in the European context: the innovation capacity of alternative networks for sustainable agriculture. [Innovation and Development](#) Vol. 7. No. 1. 2017. p. 133–152.

Ongena, S., Schindele, I., [Vonnák D.](#): Monetáris politika és a bankok hitelkínálata: vállalati adatokon alapuló elemzés. [Közgazdasági Szemle](#) 64. évf. 3. sz. 2017. p. 217–237.

[Pálné Kovács I.](#), [Bodor Á.](#), [Finta J.](#), [Grünhut Z.](#), Kacziba P., Zongor G.: Farewell to decentralisation: The Hungarian story and its general implications. [Croatian and Comparative Public Administration](#), Vol. 16. No. 4. 2017. p. 789–816.

Rác Sz.: Main characteristics of Hungarian-Croatian political relations and Cross-Border Co-operations. [Geographica Pannonica](#), Vol. 21. No. 1. 2017. p. 54–67.

Semjén A.: Az adózói magatartás különféle magyarázatai. [Közgazdasági Szemle](#) 64. évf. 2. sz. 2017. p. 140–184.

Simonovits A.: Matematikai közgazdaságtanról matematikusoknak. [Alkalmazott Matematikai Lapok](#) 33. évf. 1. sz. 2016. p. 75–91.

Tóth J., [Fertő I.](#): Innovation in the Hungarian food economy. [Agricultural Economics- Zemedelska Ekonomika](#) Vol. 63. 2017. p. 43–51.

PROGRAMAJÁNLÓ

2017. MÁJUS—JÚNIUS

Előadások külföldön

Időpont	Helyszín	Konferencia	Előadó	Előadás címe
V.18.	Amszterdam, Hollandia	China in Europe Research Network workshop	Szunomár Ágnes	Chinese foreign direct investment in Central and Eastern Europe
V.19—21.	Lexington, Kentucky, USA	Midwest International Trade Conference	Muraközy Balázs tsz.: Békés Gábor, Hornok Cecília	Globalization and the markups of European firms
V.22—26.	Chengdu, Kína	Opportunities and Challenges: China —EU Regional Cooperation in OBOR, Sichuan University	Szunomár Ágnes	One Belt, One Road - Connecting China with Central and Eastern Europe?
V.29—30.	Leuven, Belgium	Summer School of the Eden project	Horn Dániel	The use of laboratory experiments in education
VI.4—7.	Dublin, Írország	The Great Regional Awakening: New Directions - RSA Annual Conference	Kovács Sándor Zsolt Varjú Viktor	Financial exclusion: Evidences from Hungary Climate change mitigation and adaption: forecasting pro-environmental behaviour in regional context
VI.7—8.	Barcelona, Spanyolország	Barcelona GSE Summer Forum, Geography, Trade, Growth workshop	Bisztray Márta tsz.: Szeidl Ádám, Koren Miklós	Learning to Import from Your Peers
VI.8—10.	Izola, Szlovénia	Ljubljana Empirical Trade Conference	Muraközy Balázs tsz.: Békés Gábor, Hornok Cecília	Globalization and the markups of European firms
VI.12—14.	Firenze, Olaszország	International Risk Management Conference 2017	Csóka Péter	An axiomatization of the proportional rule in financial networks
VI.15—17.	Szentpétervár, Oroszország	Second World Congress of Comparative Economics	Szunomár Ágnes Weiner Csaba	Motives and location factors of Chinese MNEs in East Central Europe Energy Security in Hungary: Putting the Theory into Practice
VI.22—23.	Toruń, Lengyelország	9th International Conference on Applied Economics, Contemporary Issues in Economy	Szalavetz Andrea	Impact of greening on the upgrading of manufacturing subsidiaries' technological capabilities – A Hungarian perspective
VI.25—30.	Faro, Portugália	17th SAET Conference on Current Trends in Economics	Csóka Péter	Decentralized clearing in financial networks
VI.26—27.	London, Egyesült Királyság	Exploring technology upgrading in emerging and transition economies: From 'Shifting Wealth I' to 'Shifting Wealth II'	Szalavetz Andrea	Industry 4.0 technologies and manufacturing subsidiaries in Hungary
VI.29—30.	Madrid, Spanyolország	2nd World Congress on Health Economics Policy and Outcomes Research	Varga Júlia	Out-migration and attrition of physicians and dentists before and after EU accession (2003 and 2011). The case of Hungary

Előadások itthon

Időpont	Helyszín	Rendezvény	Előadó	Előadás címe
V.16.	Budapest	MTA Közgyűlés	Varga Júlia	A készségek és az oktatás követelmény rendszere a tudásalapú társadalomban.
VI.26—27.	Győr	Fiatalközgazdászok X. Konferenciája	Márkusné Zsibók Zsuzsanna	A nagyvárosok mint a hosszú távú regionális növekedés motorjai? Az Egyesült Királyság tapasztalatai

PROGRAMAJÁNLÓ

2017. MÁJUS—JÚNIUS

Rendezvényeink

- május 4. Győr, Magyar Urbanisztikai Társaság és az MTA KRTK RKI Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály rendezvénye
Téma: Győr barnamezős területeinek hasznosítási lehetőségei
Vitaindító előadás: Aczél Gábor: Az egykori iparterületek rehabilitációja városrendezői szemmel
- május 5. Budapest, Csütörtöki műhelybeszélgetések, MTA KRTK VGI
Szunomár Ágnes: Kínai vállalatok Magyarországon a gyakorlatban: menedzsment- és HRM-technikák másképp avagy ki tanul kítől? Egy induló kutatás kérdései
- május 11. Economics with policy - International seminar series
Corina Haita-Falah (University of Kassel - Department of Environmental and Behavioral Economics): Sunk Contributions in a Dynamic Threshold Public Good Game
- május 18—19. Pécs, VIII. Falukonferencia - Végletek vidéken, Helyszín: Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont

Hírlevél szerkesztő: Balabán Zsuzsa
Olvasószerkesztő: Patkós Anna
Feliratkozás/leiratkozás:
balaban.zsuzsa@krtk.mta.hu

Központi titkárság: 1112 Budapest, Budaörsi u. 45., E-mail: titkarsag@krtk.mta.hu

Közgazdaság-tudományi Intézet, 1112 Budapest Budaörsi út 45., Telefon: (+36-1) 309-2652, Fax: (+36-1) 309-2650, E-mail: krti.titkarsag@krtk.mta.hu

Világgazdasági Intézet, 1112 Budapest, Budaörsi út 45., Telefon: (+36-1-) 309-2643, Fax: (+36-1-) 309-2624, E-mail: vgi.titkarsag@krtk.mta.hu

Regionális Kutatások Intézete, 7621 Pécs, Papnövelde u. 22., Postacím: 7601 Pécs, Pf. 199., Telefon: (+36-72) 523 800, Fax: (+36-72) 523 803, E-mail: rkk@rkk.hu

Alföldi Tudományos Osztály, 6000 Kecskemét, Rákóczi út 3., Postacím: 6001 Kecskemét, Pf. 261., Telefon: (+36-76) 502 840, Fax: (+36-76) 502 849

5600 Békéscsaba, Szabó D. u. 40-42., Telefon: (+36-66) 328 577, Fax: (+36-66) 441 801

6000 Kecskemét, Rákóczi út 3., Postacím: 6001 Kecskemét, Pf. 261., Tel.: (+36-76) 502 840, Fax: (+36-76) 502 849

Dunántúli Tudományos Osztály, 7621 Pécs, Papnövelde u. 22., Postacím: 7601 Pécs, Pf. 199., Telefon: (+36-72) 523 823, Fax: (+36-72) 523 822

Közép- és Észak-magyarországi Tudományos Osztály, 1112 Budapest, Budaörsi út 45. MTA kutatóház III. emelet., Telefon: (+36-1) 309 2684, Fax: (+36-1) 309 2688

Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály, 9022 Győr, Liszt Ferenc u. 10., Postacím: 9002 Győr, Pf. 420. Telefon: (+36-96) 516 570, Fax: (+36-96) 516 579

